

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI BASIN AÇIKLAMASI

Oger Grubu, hisselerini rehin bıraktığı TT'yi de borç batağına sürükledi...

TÜRK TELEKOM OTAŞ'TAN KİRALIK!

Anasözleşme'ye göre yönetim yetkisi düşmüş olmasına karşın halen iş başında tutulan ve 2006-2016 arasında 5.7 milyar dolar TT karını alıp götürən OTAŞ'a, 2017 karından pay verilmemeli...

Oger Telekom'un (OTAŞ) özelleştirme bedelini ödemek için aldığı ve ödemediği kredi nedeniyle hisseleri bankalarda rehinli kalan ve bankaların borçlu OTAŞ üzerinden el koymaya hazırlandığı Türk Telekom'da (TT) mali kriz, mevcut taşınmaz varlıklarına uzandı. TT'nin ülke çapında taşınmazları "sahibinden.com" üzerinden kiralık ilanına çıkarıldı: 25 Ocak 2018 itibarıyla TT'nin 63 bina, 109 işyeri, 14 arsa ve 3 konutu için kiralık ihalesi açıldı.

Kamuya açık finansal raporları üzerinden EMO'nun yaptığı çalışmada, Oger Grubu'nun cebinden para çıkmadan özelleştirme bedelini ödemek için aldığı kredi karşılığında hisselerini bankalarda rehin bıraktığı TT'nin yönetiminde bulunduğu sürede kurumun borçluluk oranında da artışa yol açtığı belirlendi. Devrin yapıldığı 2005 yılında TT'nin toplam borçlarının toplam varlıklarına oranı yüzde 40.26 düzeyindeyken, 2008 yılında yüzde 59.61'e yükseldi. OTAŞ'ın özelleştirme bedeli için aldığı kredinin refinansmanı ve temettü ödemelerine devam etmek üzere yeniden daha büyük bir kredi aldığı 2013 yılında TT'nin de borçluluk oranı yüzde 70.8'e fırladı. Bu oran 2014'te yüzde 68.29'a çekilirken, 2015'te yüzde 80.63, 2016'da yüzde 87.4 ile tepe düzeyine ulaştı. TT'nin 2017 yılı 3. çeyreği itibarıyla borçluluk oranı yüzde 82.47 düzeyindedir. Finansal kaldıraç oranı olarak da adlandırılan bu oranın genel olarak yüzde 50 civarında olması kabul edilebilir bulunmaktadır.

Bu borçluluk oranına özsermaye açısından bakıldığında OTAŞ'ın mali krizinin TT'ye nasıl yansıdığı da ortaya çıkmaktadır. Öncelikle devredildiği yıl TT'nin 7 milyar 690 milyar lira olan özsermayesinin eridiği, 2016 yılında 3 milyar 386 milyon lira düzeyine kadar düştüğü, 2017 yılının 3. çeyreği itibarıyla da 4 milyar 648 milyon lira olduğu görülmektedir. Toplam borçların özsermayeye oranı ise 2013 yılından itibaren kritik düzeyleri aşmıştır. Bu oran 2005'te yüzde 67.38'ken 2013'te yüzde 242.45'e, 2015'te yüzde 416.16'ya çıkmış; TT'nin zarar açıkladığı 2016'da yüzde 693.55 ile tepe düzeyine varmıştır. Geçen yılın ilk 3 çeyreği sonunda aynı oran yüzde 470.44 olmuştur. Özkaynaklarına oranla borçların fazla olması risklilik düzeyini artırırken, hissedarların daha az özsermaye koyarak karlılığı artırdıklarının da bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Oger'in borç krizi yalnızca OTAŞ'la sınırlı kalmamış; TT'de sahip olduğu yüzde 55 hisse için gerekli özkaynağı koymak yerine borçlandırmaya gitmeyi tercih eden OTAŞ böylece daha az özsermaye koyarken, TT'den daha çok kar alıp götürmüştür. Bu durum Kamu Aydınlatma Platformu'na yapılan 28 Mayıs 2013 tarihli açıklamaya da yansımış; TT hisselerinin rehin kalmasına yol açan yeni borçlanmanın gerekçesi "refinansman ve temettü ödemesine devam etmek" olarak ifade edilmiştir.

Özsermaye yerine daha çok borçlanmanın tercih edilmesinin diğer bir zararı da devlete ödenen vergilerin azalmasıdır. 2005 yılında 811.45 milyon lira olan TT'nin vergi ödemesi, 2006 yılında 110.6 milyon liraya düşmüştür. Bu düşüşte Kurumlar Vergisi oranının yüzde 30'dan yüzde 20'ye düşürülmesi etkindir. Ancak sonraki yıllara bakıldığında da özellikle 2013'ten itibaren TT'nin vergi ödemelerinde dramatik bir azalış dikkat çekmektedir. Borç faizlerinin gider gösterilmesi ödenen verginin düşmesini de sağlamaktadır. Bilançosuna göre; 2007'de 409.8, 2008'de 508.8, 2009'da 679.7, 2010'da 798.6, 2011'de 709.6, 2012'de 773.3 milyon lira olan TT'nin vergi ödemesi, 2013'te 439.5 milyon liraya inmiş; 2014'te 606.9 milyon lira olurken 2015'te 398.4'e, 2016'da 327.8 milyon liraya kadar gerilemiştir.

TT'nin borçluluk oranı artırılıp ortaklara temettü dağıtımı yapmasına göz yumularak, OTAŞ'ın borç yükünü rehin verdiği TT hisseleri üzerine yıkarken 5.7 milyar dolarlık kar payını alıp götürmesi izlenmiştir. 2006-2015 yılları arasında her yılın ortalama dolar kuru üzerinden yıllık temettü aktarımları hesaplandığında; OTAŞ'ın 5.7 milyar dolarlık TT karını alıp götürdüğü ortaya çıkmaktadır.

Son noktada OTAŞ; kendi borçlarını ödemediği gibi TT'yi de ciddi bir borç yükü altında bırakarak zarar etmesine neden olmuştur: 2015 yılında 862 milyon lira kar eden TT, 2016'da 724 milyon lira zarar açıklamıştır. Artan borç yükü ve hisse krizine rağmen yönetimden el çektilen OTAŞ, 2017 yılında TT'nin il-ilçe müdürlüklerini kapatıp, personel kıyımına gitmiştir. Geçen yıl için kar açıklaması beklenen TT'nin, 2017'nin 3 çeyreklik dönemine

ilişkin kar rakamı 1 milyar 249 milyon liradır. Anasözleşme'ye göre yönetim kurulu üyelikleri hukuki olarak otomatikman düşmüş olmasına karşın, OTAŞ'ın varlığını sürdürmesine izin verilmesi, bu karın da kaçırılması riskini doğurmuştur. **OTAŞ'ın 2017 TT karından pay almasına izin verilmemeli; borç ödemesi ve özsermayenin güçlendirilmesi sağlanmalıdır.**

Oysa OTAŞ'a yönetimden el çektirilmediği gibi TT'nin malvarlıkları üzerinde büyük tasarruflarda bulunmasına halen olanak tanındığı anlaşılmaktadır. Bu yılın ilk ayı itibarıyla TT'nin ülke genelindeki 63 bina, 109 işyeri, 14 arsa ve 3 konut için kiralık ilanına çıkmıştır. Bu ilanlar arasında Adana, Adıyaman, Afyonkarahisar, Amasya, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bursa, Çorum, Denizli, Edirne, Hatay, İstanbul, İzmir, Isparta, Kastamonu, Konya, Kırklareli, Manisa, Muğla, Rize, Sakarya, Samsun, Tokat, Trabzon ve Van'da il-ilçe düzeyinde TT merkezleri yer almaktadır. Mülkiyeti kamuya ait olup, imtiyaz süresi sonunda kamuya devredilmesi gereken iletişim altyapısını barındıran bu binaların kiraya verilmeye çalışılması, altyapının geleceğine ilişkin soru işaretlerini büyütülmektedir.

İflas eden özelleştirme sürecinden vazgeçilerek, imtiyaz sözleşmesi başta olmak üzere Hazine'nin her türlü hakkı kullanarak, telekomünikasyon altyapısı acilen güvence altına alınmalıdır. OTAŞ'tan ve Oger Grubu'ndan TT hisseleri üzerinde bırakılan borcun ödenmesi için tahsilat yapılmaya çalışılmalı, TT üzerindeki mali krizin sorumluları hesap vermelidir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
27 Ocak 2018

Türk Telekom'un Konsolide Bilançolarından Yansıyan Mali Durum Tablosu (Bin TL)

	Vergiler	Varlıklar	Özsermaye	Yükümlülükler (Borçlar)			Top. Borç/Top. Varlık	Top. Borç/Özsermaye
				Kısa Vadeli	Uzun Vadeli	Toplam		
2005	811.449	12.872.298	7.690.359	2.919.081	2.262.858	5.181.939	40,26	67,38
2006	110.654	13.025.367	6.410.463	4.300.301	2.314.603	6.614.904	50,78	103,19
2007	400.621	12.706.985	6.122.862	2.615.540	3.968.583	6.584.123	51,81	107,53
2007*	409.786	12.770.134	6.159.840	2.629.574	3.980.720	6.610.294	51,76	107,31
2008	508.774	12.659.446	5.113.607	3.548.688	3.997.151	7.545.839	59,61	147,56
2009**	679.692	13.401.362	5.421.966	4.664.947	3.314.449	7.979.396	59,54	147,17
2010	798.583	15.100.021	6.174.757	4.820.529	4.104.735	8.925.264	59,11	144,54
2011	709.573	16.174.407	5.769.371	5.607.183	4.797.853	10.405.036	64,33	180,35
2012	773.272	17.207.850	6.455.148	4.288.282	6.464.420	10.752.702	62,49	166,58
2012***				4.196.847	6.555.855			
2013	439.485	18.244.515	5.327.609	5.052.639	7.864.267	12.916.906	70,80	242,45
2014	606.913	19.877.787	6.303.340	4.225.718	9.348.729	13.574.447	68,29	215,35
2015	398.431	25.773.904	4.993.368	8.552.927	12.227.609	20.780.536	80,63	416,16
2016	327.779	26.874.451	3.386.621	8.351.705	15.136.125	23.487.830	87,40	693,55
2017****	577.922	26.518.550	4.648.779	6.636.432	15.233.339	21.869.771	82,47	470,44

* Muhasebe politikalarındaki değişiklik nedeniyle 2008 raporunda 2007 verileri değiştirilmiştir.

**2009 raporunda 672.938 (bin TL) olan vergi ödemesi 2010 raporunda 2009 yılı için 679.692 (bin TL) olarak belirtilmiştir.

*** 2013 yılı raporunda 2012 raporundan farklı olarak 2012 yılı kısa ve uzun vadeli borçlar arasında kaydırma yapılmış. Toplam yükümlülük ise değişmemiştir.

**** 2017 yılı Ocak-Eylül 2017 dönemi verilerini içermektedir.

NOT: Türk Telekom'un taşınmaz kiralık ilanları <https://turktelekom.sahibinden.com/> adresinde yer almaktadır. EMO'nun Kasım 2017 tarihli Türk Telekom Özelleştirme Raporu'na http://www.emo.org.tr/ekler/f39ebc459ec583f_ek.pdf?tipi=3&turu=X&sube=0 adresinden ulaşabilirsiniz.